

“Трэ нам, бачыш, усё між сабой дараваць...”

“Трэ нам, бачыш, усё між сабой дараваць...” (“Il faut, voyez-vous, nous pardonner les choses”), пераклад верша Верлена са зб-ка “Рамансы без слоў” (“Romances sans paroles”, 1874), падпісаны 1912, Яраслаўль. Упершыню апубл. з загалоўкам на франц.мове ў газ. “Наша будучыня” (1923, №1, 6 студз.). Назва на бел.мове па 1-м радку ў аўтарскім перакладзе.

Верш напісаны ў эміграцыі, у час вандравання з А.Рэмбо. “Ізгнанне” (варыянт “аб выгнанні”) у тэксце верша пазначае не толькі пражыванне ў іншых краінах (Англія, Бельгія), але і знаходжанне па-за межамі традыц. маралі і грамадскіх норм. У кантэксце жыццёвага лёсу Верлена твор чытаецца як прысвячэнне сябру, разважанне пра сяброўства, якое ўтрымлівала ў сябе і іншыя пачуцці, пэўна, ведала і “гора” (“des instans moroses”, сумныя моманты). Дзве творчыя асобы і ў гэтым сэнсе пагаджаюць дзяцей, якія маюць свае тайны ад дарослых (“Ў лес, збляднеўшы, ідуць ад паглядаў людскіх”), але разам з тым іх паводзіны даволі натуральныя, бо ў іх не столькі розуму, як жывёльных інстынктаў (“І не ведаюць нават, што ўжо прагнаны”).

Для бел.паэта, магчыма, асн.значэнне набыла менавіта гэта паралель кахання паміж дарослымі з тымі пачуццямі, што адчуваюць дзеці. Верленаўскі аспект дадае новы напрамак гэтага пражывання. У сваім арыгінальным вершы “Падымі угару сваё вока...” (датуецца гэтым жа годам) бел.паэт звяртаецца да светаўспрымання дзіцяці ў іншым кірунку: “Падымі угару сваё вока, / І ты будзеш ізноў, як дзіця, / І адыйдучь адлынуць далёка / Ўсе трылогі зямнога жыцця”. А таксама радок: “Ах, колькі ёсць красы цудоўнай поруч з намі, / Калі глядзець вакол дзіцячымі вачамі” (верш “Пад ценню цёмных ліп...”, 1911). Тыпалагічная паралель з перакладзенымі радкамі Верлена “Звернемось жа ў дзяцей, у дзяўчатак малых, — / Ні любові, ні здзіўлення не маюць яны...” пашырае кантэкст багдановічаўскай паэзіі: так, адкрытая ўсяму свету, распахнутая душа паэта здольная адчуваць і адгукацца на самыя розныя праявы знешняга і ўнутранага жыцця, што знаходзіць сваё трапнае выражэнне ў яе супастаўленні з вобразам дзіцячай душы, несапсаванай ні пражытым жыццём, ні прыўнесенымі звонку абмежаваннямі.

“Для ласкі ўсё, для ласкі і для ласкі!” (“Deladouceur, deladouceur, deladouceur”) – эпіграф, дзе тройчы паўтораны заклік гучыць як заклінанне, як прага, прага кахання. Подпіс – “inconnu” (“невядомы”). Але гэты эпіграф, словы-малюба – не “inconnu”, гэта – 1-ы радок іншага верша Верлена – “Знямога” (“Lasitude”) з 1-га зб-ка “Сатурналіі” (“Poemes Saturniens”, 1861) – верша пра ўцехі кахання. Верлен, як дзіця, яшчэ верыць у магчымасць кахання, узаемнага шчасця, жадае пяшчоты, і здаецца, варта прабачыць адзін аднаму ўсе памылкі, бо людское дараванне ўжо споўнілася.

М.Б. пераклаў гэты верш без эпіграфа, магчыма, эпіграфа не было ў тым выданні, якое трымаў у руках бел.паэт. Зразумела, паўстае пытанне: якімі кнігамі карыстаўся М.Б. пры перакладзе з франц. мовы. Відавочна, што і гэты верш М.Б. “перакіроўвае” з імгненнага, асабістага ўражання ў больш агульны гуманіст.план. Верлен нагадвае пэўныя моманты сяброўства, калі за сястрынскайц роднасцю душ прыхзаваны і паматемныя жаданні “l'adolescent puérile” (небяспечнай пяшчоты). Па перакладах на бел.мову адчуваецца, што М.Б. разумеў Верлена ў шматлікіх яго станах і мог дакладна ўзнавіць яго пачуцці ў бел.вершы. Але тут вобразы губляюць сваю першапачатковую выразнасць і расплываюцца згадкамі. Але цяпер у перакладзеных радках М.Б. мог чытаць і свой лёс, сваё разуменне аб становішчы чалавека ў свеце.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ